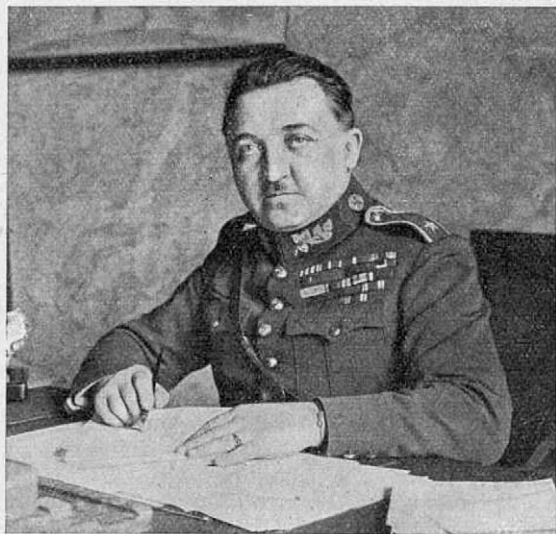

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK XI.

ČÍSLO 6.

Divisní generál

STANISLAV ČEČEK,

narozen 13. listopadu 1886 v Leštnu u Benešova,

zemřel 29. května 1930 v Českých Budějovicích.

F. ŠTEIDLER:

Za generálem Stanislavem Čečkem.

Náhlá smrt generála Stanislava Čečka, velitele páté pěší divise v Českých Budějovicích, byla bolestným překvapením pro naši armádu i pro celou československou veřejnost. V předčasně zesnulém generálovi, který odešel v plném rozkvětu svých mužných sil, uprostřed nadšené a usilovné práce pro národní brannost, ztrácí náš národ nejen jednoho ze svých vyšších důstojníků a velitelů, nýbrž také — a hlavně — jednoho z prvních průkopníků a tvůrců své novodobé armády a význačného představitele osvobozené generace, již vděčí za svou svobodu.

Proto náhlý skon gen. Čečka má i širší význam všennárodní.

Jako téměř všichni, kdo organizovali za hranicemi naši revoluční armádu, nebyl ani Čeček původně voják z povolání, ač ovšem nepostrádal odborného vojenského vzdělání z armády rakouské, v níž nabyl hodnosti poručíka v záloze. Přihlásiv se na počátku války dobrovolně pod prapor legií, stal se záhy jedním z nejlepších československých důstojníků a branné službě národa věnoval pak již celý svůj život.

Vzpomenouti na tomto místě Čečkovy práce za světové války a jeho zásluh o vítězství našeho osvobozenského hnutí znamená přehlédnutí celé dějiny našich legií v Rusku, od jejich prvních počátků až do ukončení jejich zahraniční činnosti. Čečkovo jméno najdeme tam při každé důležité akci, a to vždy na místě vůdcím a historicky významným.

Při založení České družiny v roce čtrnáctém byl Čeček mezi prvními dobrovolníky, kteří dosáhli hodnosti důstojnické, a sotva vyšla družina do pole, hned první její boje, svedené na východ od Tarnova, přinesly Čečkovi první válečné vavříny, vděčně uznávané i ruskými veliteli. V tomto počátečním údobí naší válečné činnosti, v době drobných výzvědných a bojových akcí našich rozvěděčků, vynikl Čeček záhy jako hrdinný voják a dobrý důstojník, i jako čilý organizátor válečné propagandy, v jejímž provádění mohl uplatnit zvláště svou bystrost a praktickou vynalézavost. Pro zásluhy na frontě a oblíbenost u ruských štábů stal se již v roce patnáctém velitelem roty, o dvě leta později pak velitelem praporu. A když se skončilo údobí našich rozvědek a československá brigáda se připravovala ve zborovských zákopech k své první útočné akci na vlastním úseku fronty, byl ovšem Čeček opět mezi těmi, kdo z vlastní iniciativy a z ideálního zápalu pro věc připravili podrobný plán útoku. V slavném boji 2. července 1917 velel Čeček jako velitel prvního praporu prvního pluku nejexponovanějšímu křídlu našeho frontového úseku a jeho úderníci první vpadli do rakouských zákopů. Po ústupu brigády z tarnopolského bojiště do zápolí osvědčil se Čeček neméně i v práci vojensko-organisační. Pomáhal tvořiti čtvrtý střelecký pluk a stal se brzy jeho prvním českým velitelem.

Nová kapitola bojové činnosti Čečkovy začíná se o málo později v březnu roku 1918 u Bachmače. Spolu s pplk. Ušakovem řídí tu Čeček část ariergardních bojů, na jejichž zdárném výsledku závisela evakuace našeho armádního sboru z Ukrajiny. A když je nebezpečí překonáno, zůstává i nadále se svým čtvrtým plukem v zadním voji vlakového transportu, opět na místě, které bylo při neupřímném a neloyálním poměru sovětské vlády k našim legiím jistě nejnebezpečnější. V kritické chvíli, kdy bolševické úklady dosáhly vrcholu, přejímá Čeček na známých poradách v Čeljabinsku velení nad nejzápadnější skupinou vlaků rozložených mezi Serdobskem a Volhou, aby je dopravil „vlastním pořádkem“ do Vladivostoku. V rozpoutavších se bojích se sovětským vojskem dobývá brzy spolu se Ševcem, Gayerem a Voženílkem skvělých úspěchů v řadě povolžských měst. Penza, Alexandrovský most, Bezenčuk, Lipjagy a Samara, dále Buzuluk a Ufa, vše to jsou známá bojiště hrdinné anabase Čečkovy skupiny, na nichž si tato probíjela cestu ke spojení s hlavními silami našeho armádního sboru. A sotva doznělo jásavé uvítání na malé stanici v uralských horách, již opět ukládá se Čečkovi nový bojový úkol, vlastně největší a historicky nejvý-

znamnější z celé anabase ruských legií: návrat k Volze a obnovení fronty dohodových mocností ve východním Rusku. Historický rozkaz ze 7. července, jímž se naše povolžská skupina určuje za předvoj spojeneckých sil na novém ruském bojišti, jest podepsán právě Čečkem. Vrátiv se do Samary, převzal Čeček vrchní velení povolžské fronty, a to i nad vojenskými útvary ruskými. V jeho osobě bylo tak vyznamenáno celé naše vojsko, jemuž se tím dostalo s ruské strany i oficielního uznání dosavadních bojových zásluh a vůdcovství v dalším protibolševickém boji. Tehdy byl Čeček vskutku nejpopulárnějším mužem v Samaře a měl i plnou důvěru ruského obyvatelstva, zvláště těch vrstev, které se politicky i sociálně hlásily k vedoucí straně eserů.

Rychlé a překvapující úspěchy nové Čečkovy ofensivy, jež vedly k dobytí řady povolžských měst, jako Bugulmy, Simbirska, Syzraně, Kuznecka, Chvalynska, Nikolaevska a j., a vyvrcholily zejména v dobytí Kazaně, nebyly však trvalé. Přesíla reorganisovaných armád sovětského Ruska přivodila záhy, vedle jiných příčin, úplný obrat na povolžském bojišti. Na podzim roku osmnáctého po ztrátě Kazaně nastává i celkový ústup od Volhy k Urálu. Hlavní direktivy ústupu a evakuace povolžských měst byla vypracována ještě za velení Čečkova, ale brzy nato byl Čeček, tehdy již generál a velitel první čsl. husitské divise, zaměněn na povolžské frontě plukovníkem Vojcechovským a odvelen s novým služebním určením do Vladivostoku. Tam setrval jako československý velitel Dálného východu a jako představitel vojska ve stycích s cizinou až do konce našeho pobytu v Rusku. Ve čtrnáctém roce vstupoval mezi prvními dobrovolníky do České družiny, ve dvacátém roce opouštěl teprve s posledním transportem historické jeviště válečného života ruských legií, uzavíraje tak jejich zahraniční činnost vůbec.

Návratem do vlasti octl se Čeček uprostřed intenzivní práce o vybudování branné moci republiky. Svou předchozí činností v zahraničním odboji byl již jaksi předurčen k tomu, aby zaujal některé z hlavních míst, kde by mohl uplatnit své poznatky a zkušenosti při organisaci a výcviku armády. Po absolvování válečné školy v Paříži stal se roku 1923 náčelníkem vojenské kanceláře prezidentovy a o rok později ujal se vedení leteckého odboru ministerstva národní obrany. Vedle vlastní pilné a radostné práce o zdokonalení této nejmladší složky našeho vojenství zasáhl Čeček svým vlivem velmi účinně i do letecké propagandy v širokých kruzích národa. Po této stránce zasloužil se hlavně o ustavení „Masarykovy letecké ligy“ i o založení „Masarykova leteckého fondu“. Pro poctivost jeho názorů a důslednost povahy svědčí zejména pozoruhodný fakt, že nechtěl býti jen úředním přednostou vojenského letectví, jehož rozvoj v zájmu zabezpečení státu tak horlivě a vřele doporučoval, nýbrž, že se sám také vyučil pilotem, aby mohl z vlastní zkušenosti poznati i všechny praktické stránky letecké služby.

Velkou pozornost věnoval zároveň i všeobecné branné výchově národa, podporuje zvláště organisace legionářů a střelců. Byl přesvědčen, že i v budoucích válkách nepomohla by sebe lepší technická výzbroj a výcvik, kdyby armáda neměla bojového ducha a poctivé vůle k oběti. Snad nejdůrazněji — třebaže poněkud jednostranně — projevil svůj názor o vlivu a síle tohoto mravního činitele v boji v jedné ze svých vzpomínek na zborovskou bitvu: „Vítě zstvíl pod Zborovem“, píše Čeček, „jest důkazem, že pro-

tivůlilidské a dychtění duše neexistují žádné překážky. Ani nejmodernější vražedné překážky — železobeton s ostnatým drátem — nejsou sto za držeti českou vlnu.“ V těchto slovech je, myslím, celý Čeček. Jeho optimism, prýstící z hluboké lásky k ideji, pro kterou bojoval, byl vždy spíše citový než rozumový. Při této příležitosti nutno také připomenouti, že historickým zpracováním zborovské bitvy zabýval se Čeček již na Rusi, kde uveřejnil v „Československém vojáků“ alešpoň úvodní kapitoly své široce založené, bohužel však nedokončené práce, která se stala dobrým základem pro pozdější historiky. Menší vzpomínky na Zborov, Bachmač a některé boje za anabase napsal po návratu do vlasti do různých sborníků a časopisů.

Také pro vědecké snahy a pokroky moderního vojenství jevil Čeček stále živý smysl a porozumění. V letech 1923—1926 byl též činný jako místopředseda ve Vojenském ústavě vědeckém v Praze.

Při Čečkově veliké lásce k Rusku, kterou tolikrát za dobu války i na bojišti osobně byl prokázal, je pochopitelné, že nezapomínal na Rusko ani v republice, a že se snažil, využívaje svého vlivného postavení, co nejvíce, aby zmírnil trpký osud ruské emigrace, zvláště válečných invalidů, žijících dnes v našem státě. Přirozeně, že k svým bývalým spolupracovníkům v Povolží přilnul nejbližší.

Teprve loňského roku, po plodné a záslužné práci v ústředních vojenských úřadech, vrátil se Čeček opět na místo velitele divise. Převzal pátou pěší divisi v Českých Budějovicích, ve městě, v němž Husův pluk a pomník plk. Ševce je pro všechny časy budoucí nevymluvnějším hlasatelem slávy a tradice legií. Byl to vskutku podivuhodný osud, že generál Čeček sešel se tak na své služební dráze opět se svým starým rodným plukem, a že v jeho bezprostřední blízkosti odešel po krátké chorobě za svými nejbližšími přáteli z řad starodružníků, za Ševcem, Vašátkem, Millerem, Vuchterlem a za všemi ostatními bratry z tohoto nejstaršího legionářského pluku, kteří jej svou smrtí byli předešli...

Šestnáct let sloužil generál Čeček jako voják svému národu. Za jeho svobodu se obětovně a nezištně bil, svým příslovečným nadšením a nezdolným optimismem sílil a vedl své spolubratry v legiích a když se konečně vrátil do osvobozeného státu, dal opět celou svou osobnost do služeb národní brannosti, v níž právem viděl nejlepší zabezpečení vydobyté svobody. Šel původně do armády jako prostý voják, ale i když dosáhl v ní nejvyšší, generálské hodnosti, zůstával přece vždy — stejně za války, jako po válce — věrný legionářskému bratrství, tomuto nejpevnějšímu poutu a největší mravní hodnotě našich zahraničních vojsk. Proto právem patřil k nejpobulárnějším důstojníkům legií. A důstojníkem-demokratem zůstal generál Čeček i v nových svých hodnostech v republice. Osobním příkladem se snažil, aby překonal a odstranil zejména staré předsudky našeho lidu vůči armádě a vojenské povinnosti, a aby všípil zvláště mladé generaci národa nové pojetí o mravním významu branné služby pro vyšší zájmy národa a státu. Těmto zájmům dovedl se vždy podříditi a obětovati především sám, mohl proto zemřít s klidným vědomím, že vykonal skvěle svou povinnost občanskou i vojenskou a že dal svým životem dobrý příklad věrné a poctivé služby. Do dějin národa a zvláště do dějin naší armády zapsal se písmem nesmazatelným!